

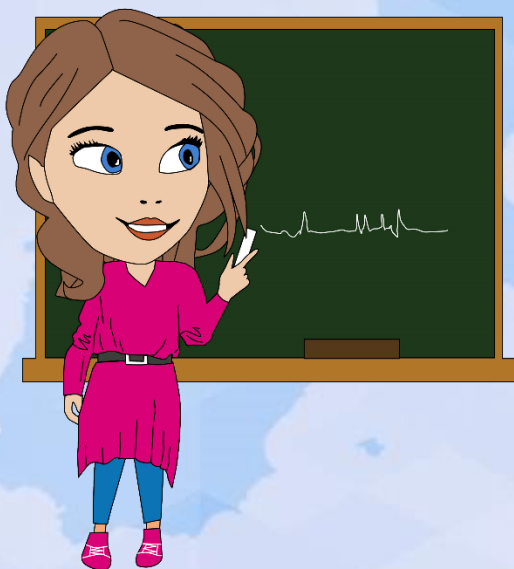
Drošība internetā

4. – 6. klase

Nodarbībā tu uzzināsi

- Kā internets ietekmē mūsu dzīvi?
- Kas ir tīmekļa etiķete?
- Kā sevi aizsargāt internetā?

Jautājumi!

- Cik bieži tu lieto internetu?
- Kādam nolūkam tu parasti izmanto internetu?

Internets (1)

- Internets ir nozīmīga mūsu ikdienas sastāvdaļa.
- Kā liecina pētījumi, vairāk nekā 26 procenti 9 – 10 gadus vecu un 82 procenti 15 – 16 gadus vecu jauniešu Eiropā ir izveidojuši savu profilu kādā no sociālajiem tīkliem.

Avots: www.drossinternets.lv

Avots: flickr.com

Autors: Master OSM 2011

Uzdevums!

- Kas ir sociālais tīkls?
- Kādus sociālos tīklus tu zini?
- Kādus sociālos tīklus tu lieto?

Internets (2)

- Izmantojot internetu, mēs meklējam mācībām un darbam nepieciešamo informāciju, iepērkamies, sazināmies ar draugiem vai pavadām brīvo laiku.
- Internetā mums ir pieejami sociālie tīkli, tiešsaistes sarunu istabas jeb tērzētavas (biežāk sauktas par *čatiem*) un forumi, īpašas sarunu programmas (piemēram, *skype*), spēles u. c.

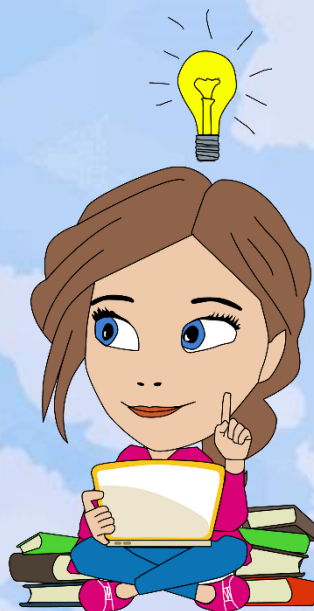

Avots: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/cvrcak1/)

Autors: cvrcak1

Uzdevumi!

- Vai tu kādreiz esi saskāries ar bīstamu situāciju, lietojot internetu? Pastāsti!
- Iepazīsties ar situāciju aprakstiem un atbilde ar “piekrītu” vai “nepiekrītu”! Paskaidro savu atbildi!

Situāciju apraksti

- Es vienmēr pazīstu cilvēkus, ar kuriem internetā sarunājos.
- Es parasti internetā nepazīstamiem cilvēkiem nesaku ne savu vārdu, ne uzvārdu, ne adresi.
- Es esmu internetā jokojies un stāstījis par sevi nepatiesību.
- Man ir nācies lasīt aizvainojošas piezīmes par citiem cilvēkiem internetā.
- Es esmu smējies par citu cilvēku attēliem vai video internetā un paudis attieksmi pret tiem, rakstot savus komentārus.

Animācijas filma “Masku balle” (1)

- Noskatieties filmu un atbildiet uz jautājumiem!

Video: [youtube.com](https://www.youtube.com)

Animācijas filma “Masku balle” (2)

- Vai, jūsuprāt, tas bija droši, ka zēns devās satikt internetā iepazīto meiteni?
- Vai mēs vienmēr varam būt pārliecināti, ka zinām, ar ko patiesībā sarakstāmies internetā? Pamatojiet atbildes!

Drošs internets

Kopā ar klasesbiedriem ir iespējams noskatīties visas 20 animācijas filmas „Aitu dzīve”:

Jautājums!

- Kādi noteikumi, tavuprāt, jāievēro, darbojoties internetā?

Tımeçla etikete (1)

- Interneta vides uzvedības noteikumus mēdz saukt par tīmekļa etiķeti.
- Iepazīsties ar [interneta vietnē](#) sniegtajiem interneta lietošanas noteikumiem un paskaidro, kā tu saproti katru no tiem!

Avots: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/14914602@N02/)

Autors: Stian Eikeland

Tīmekļa etiķete (2)

- Nedari zināmu savu vārdu un adresi nepazīstamiem cilvēkiem!
- Internetā izmantot segvārdu vai izlikties par kādu citu nav nekas nosodāms, kamēr tas tiek darīts bez ļauna nolūka!
- Neaizmirsti, ka nevari droši zināt, vai cilvēks, ar kuru tu *čato*, tiešām ir tas, par ko uzdodas!
- Nesaki to, ko nedomā nopietni, jo tavs sarunu biedrs var tevi nesaprast un var rasties nepatīkams pārpratums!

Tīmekļa etiķete (3)

- Neizsaki aizvainojošas piezīmes, jo tas ir pretlikumīgi!
- Neapcel citus izskata dēļ, jo tas var ļoti sāpināt!
- Nebiedē un nediskriminē citus – arī ne joka pēc!
- Neatstum citus bez pamatota iemesla!

Jautājums!

- Vai ir vēl kāds noteikums, kas būtu jāiekļauj tīmekļa etiķetē? Pamato savu atbildi!

Vai tu zini, ka

- Internetā katru stundu 300 lietotāju kļūst par blēdību upuriem, t.i., katras 12 sekundes kāds cieš no citu pastrādātiem noziegumiem.
- Visbiežākie interneta pārkāpumi ir saistīti ar draudu izteikšanu un citu cilvēku iebaidīšanu.
- Interneta lietotājus ir iespējams noteikt pēc to IP adreses. Tu vari nelietot savu vārdu, bet tevi tik un tā iespējams atpazīt internetā!

Avots: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/augustusw/10000000000/)

Autors: august usw

Vai tu zini, ka

- Dažādu profesiju pārstāvji (piemēram, policisti, žurnālisti u.c.) var izmantot internetā pieejamo informāciju par tevi, taviem draugiem, paziņām un vecākiem, aplūkojot tavu profilu sociālajos tīklos.

Avots: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/ibmphoto24/)

Autors: ibmphoto24

Vai tu zini, ka

- Jebkura informācija vai attēls, kuru tu ievieto internetā, ir pieejami arī svešiem cilvēkiem.
- Noskaties video [«Eiropas Parlaments un datu aizsardzība - Hakeris»](#)

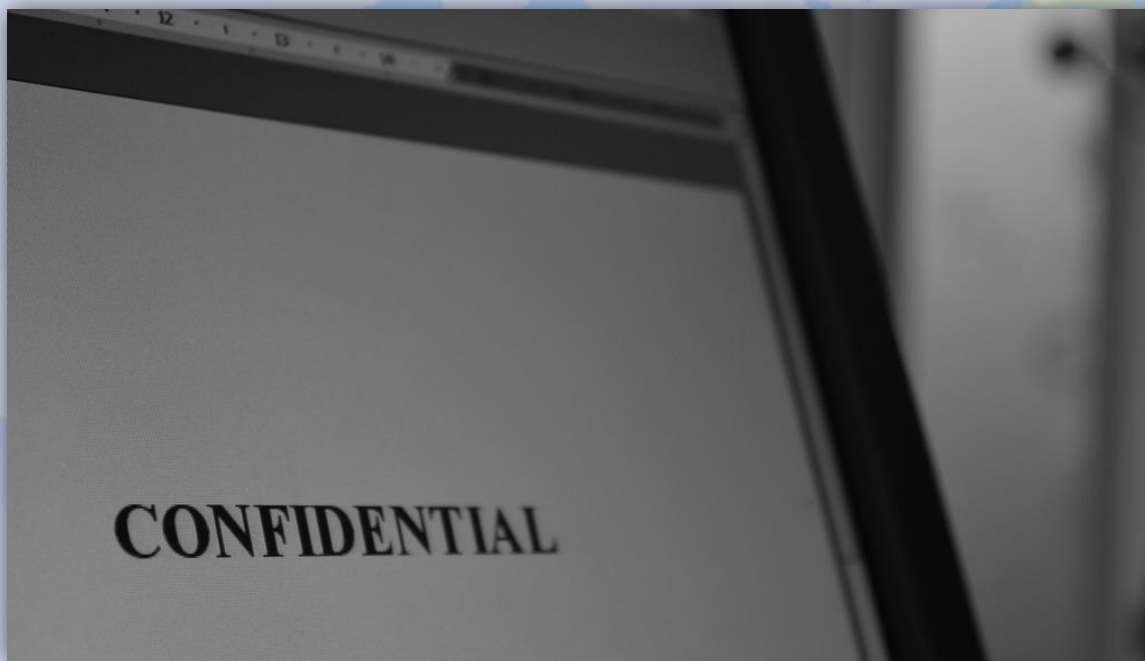
Jautājumi!

- Kā tu domā, kādu informāciju sauc par personīgu informāciju?
- Ko tu vari darīt, lai šāda informācija internetā par tevi nebūtu pieejama?

Personīga informācija (1)

- Par personīgu informāciju var uzskatīt tavu vai tavu vecāku, draugu vārdu un uzvārdu, mājas vai e-pasta adresi, tavas skolas nosaukumu, informāciju par tavu dienas kārtību, *skype* lietotāja vārdu, tavu foto u. c.

Avots: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/steven_shorrock/)

Autors: Steven Shorrock

Personīga informācija (2)

- Runājot tīrētāvās vai spēlējot spēles internetā, atceries, ka nevienam nav nepieciešama personīga informācija par tevi!

Avots: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/tommygaikenwan/10000000000/)

Autors: Tommy Ga-Ken Wan

Pētījums “ES bērni tiešsaistē”

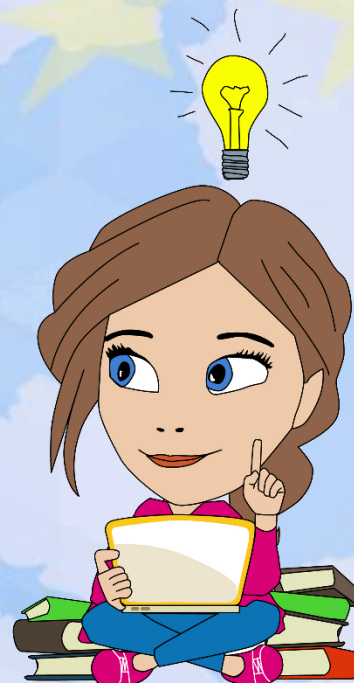
- Laikā no 2009. līdz 2011. gadam Eiropas Savienības (ES) pētījumā “ES bērni tiešsaistē” piedalījās 25 valstu bērni un jaunieši.

Aptaujā bērniem bija jāatbild:

- vai viņu izveidotais profils internetā ir publiski pieejams, daļēji pieejams vai pieejams slēgtam lietotāju lokam;
- vai viņu izveidotajā profilā ir personīga satura informācija – fotogrāfija, kurā skaidri saredzama viņu seja; uzvārds, adrese, tālruņa numurs, skola vai patiesais vecums.

Uzdevumi!

- Aplūko pētījuma “ES bērni tiešsaistē” rezultātus 10 ES valstīs un pārrunā tos ar klasesbiedriem!

Jautājums!

1. Kurā no tabulā redzamajām valstīm ir lielākais/mazākais skaits publiski pieejamu profilu internetā?
2. Cik liela daļa bērnu internetā ir ievietojuši savu adresi vai tālruņa numuru?
3. Kurā valstī/valstīs ir vislielākais skaits bērnu, kuri ir nepatiesi norādījuši savu vecumu interneta profilā? Kāpēc, tavuprāt, bērni norāda nepatiesu vecumu?
4. Par ko kopumā liecina šīs aptaujas rezultāti?

Informācija, kuru bērni norāda savā sociālā tīkla profilā

Valsts	% no kopējā bērnu skaita, kuru profils ir publiski pieejams	% no kopējā bērnu profilu skaita, kuros ir norādīta adrese vai tālruna numurs	% no kopējā bērnu profilu skaita, kuros norādīts nepareizs bērnu vecums
Austrija	19	15	14
Beļģija	27	13	21
Bulgārija	30	10	10
Čehija	33	20	13
Igaunija	29	27	20
Ungārija	54	31	2
Itālija	34	16	20
Lietuva	30	35	9
Polija	37	22	3
Lielbritānija	11	7	21
Kopumā ES	26	14	21

Kas tas ir par telefona numuru – 116111?

- a) avārijas dienesta tālrunis;
- b) šifrēts kods drošākai interneta lietošanai;
- c) starptautiskais bezmaksas bērnu un jauniešu uzticības tālruņa numurs;
- d) SOS numurs.

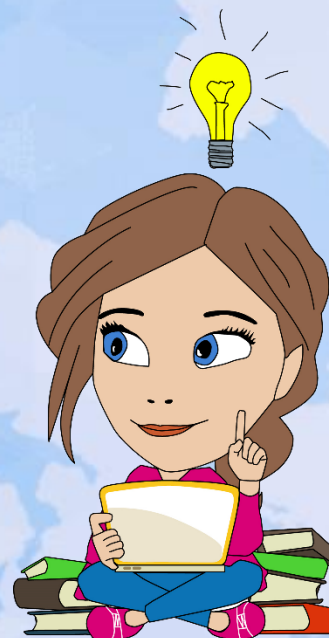
- Ja tev rodas problēmas, lietojot datoru, esi drosmīgs un runā par to ar saviem vecākiem, skolotājiem vai arī zvani uz bērnu un jauniešu uzticības tālruni 116111 speciālistiem, kuri tev var palīdzēt!
- Papildu informāciju vari meklēt arī interneta vietnē www.drossinternets.lv!

Avots: flickr.com
Autors: Flavio Ronco

Izvērtē savas zināšanas

- Uzzīmē plakātu “Drošs internets” ar svarīgākajiem noteikumiem, kuri jāievēro, lietojot internetu!
- Pēc tam salīdzini savu plakātu ar citu klasesbiedru izveidotajiem un atrodi kopīgo un atšķirīgo tajos!
- Izveidojiet plakātu izstādi!

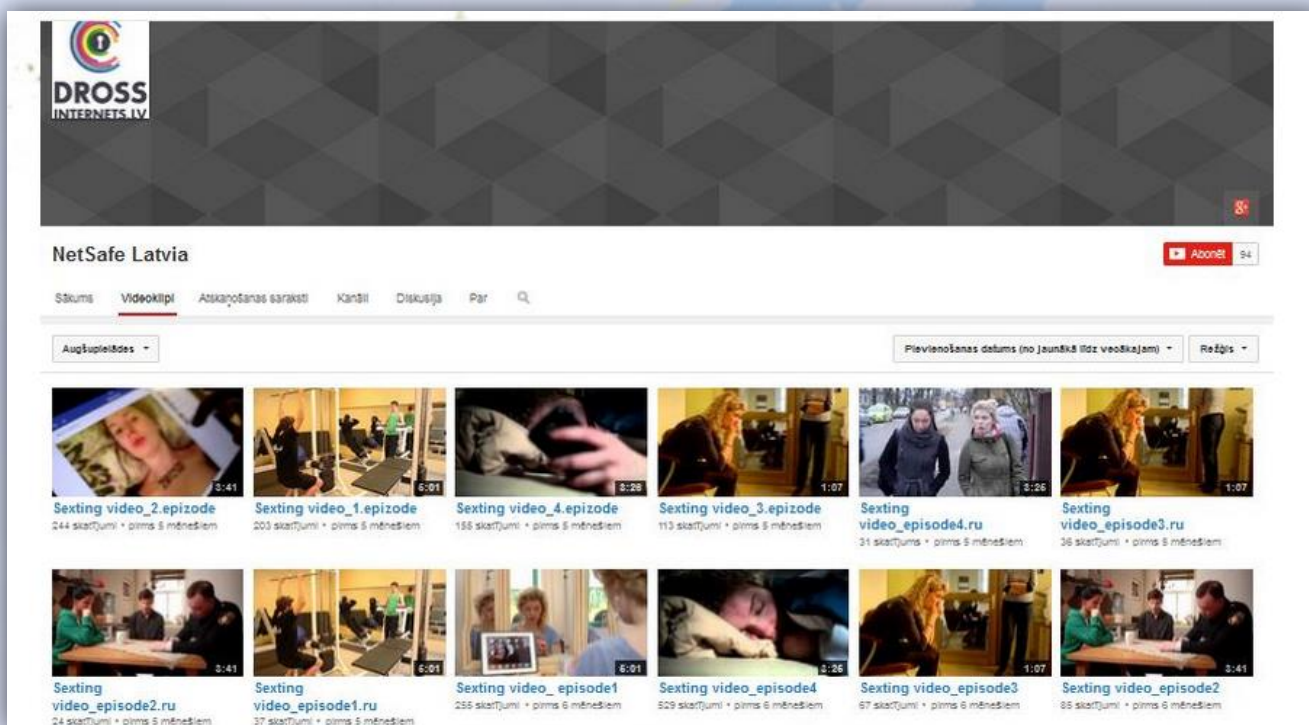
Nodarbībā tu uzzināji

- Interneta vietnes uzvedības noteikumus sauc par tīmekļa etiķeti.
- Pavadot laiku internetā, ir jācenšas sniegt iespējami mazāk personīgas informācijas.
- Ja esi saskāries ar problēmām, lietojot internetu, pārrunā tās ar vecākiem, skolotājiem vai arī zvani uz bērnu un jauniešu uzticības tālruni 116111.

Idejas temata paplašināšanai

- Noskaties [videosižetus](#) par drošu interneta lietošanu un pārrunā redzēto ar klasesbiedriem!

- Iepazīstini ar savu plakātu par drošu interneta lietošanu arī citus savas skolas skolēnus!

Informācijas avoti

- Latvijas Drošāka interneta centra interaktīva interneta vietne
- Valsts policijas mājas lapa bērniem un jauniešiem
- Eiropas Komisijas Drošākas interneta programmas interneta vietne

Informācijas avoti

- Rokasgrāmata skolotājiem “Drošība internetā”
- Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijas interneta vietne
- Interneta vietne par bērnu drošību internetā un pētījumu rezultāti
- Interneta vietne – Latvija Eiropas Savienībā

Valsts kanceleja

EU2015.LV

Latvijas prezidentūra
Eiropas Savienības
Padomē

iEspēja

Ārlietu ministrija

Eiropas Parlaments
Informācijas birojs
Latvijā

Eiropas
Komisija

Izdevumu finansē no valsts budžeta programmas „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā”.

Izdevuma autors uzņemas pilnu atbildību par izdevuma saturu. Valsts kanceleja neatbild par to, kā var tikt izmantots izdevuma saturs.

Mācību līdzekļa atjaunotā versija.

Mācību līdzekļa pirmizdevums 2010. gadā veidots Vadības partnerības projekta ietvaros.